

Cesty katastrem Jankova

V době coronavirové a tvrdého lockdownu bylo nařízeno pohybovat se pouze v katastru obce. Vydejme se katastrem Jankova, který má výměru 168 ha, tj. 1,68 km². Obec se nachází ve vzdálenosti 1 km od státní silnice Pelhřimov-Jihlava, leží přibližně uprostřed. Když od státní silnice sejdem po okresní silnici do Jankova, asi po 150 m v údolí podtéká tuto silnici malý potůček, který je zároveň hraničním potůčkem s katastrem obce Opatov, a také odděluje okresy Pelhřimov a Jihlava, jak nás upozorní dopravní značky s názvy obou okresů. Pokračujeme-li po této silnici, uprostřed vsi uvidíme patník s označením 1 km od státní silnice. Jdeme-li dál směrem k osadě Chaloupky (patřící k Novému Rychnovu), okresní cesta končí za lesem „Kopaný“. Tak jsme přešli katastr obce na délku, tj. asi 1,5 km.

Chceme-li přejít katastr obce na šířku, můžeme se vydat po cestě od Jankovského potoka, tvořícího hranici s katastrem Vyskytné, vzhůru do vsi. Tam můžeme pokračovat některou z cest nahoru dál ke křížku (zde překročíme evropské rozvodí) a polní cestou sejdem dolů do „Jankovska“. Tamější louky a les sousedí s katastry obcí Milíčov a Dušejov. Opět jsme ušli asi 1,5 km.

Katastr obce se dá přejít za velmi krátkou dobu. V minulosti si však zdejší hospodáři kupovali pozemky při hranicích katastru, ovšem už na území sousedních obcí. Tak např. louka „Matějkovna“ a část lesa už je v katastru Vyskytné, pole „Na Kopci“ v katastru Milíčova (za JZD došlo k úpravě hranic), část luk a lesa na „Jankovsku“ v katastru Dušejova a Milíčova. Tím, že tyto pozemky patří občanům Jankova, jako by se katastr obce aspoň opticky zvětšil.

Silnice procházející obcí a pohled k čističce u Jankovského potoka (foto M. Váňa 2009)

V minulosti měly zdejší cesty sloužit hlavně hospodářům, aby se dostali ke svým polím, na louky a do lesa. Důležité bylo i spojení s Větrným Jeníkovem, protože tamější zámek byl sídlem zdejší vrchnosti. Po r. 1848 obec patřila do okresu Humpolec a cesta tam vedla opět přes Větrný Jeníkov. Proto hlavní cesta od Jankova směřovala k Opatovu a odtud dál na Větrný Jeníkov. A také k silnici Pelhřimov-Jihlava, která spojovala obec se širším světem.

Státní silnice

Ve 30. letech 19. století (kolem r. 1835) se začala stavět benešovsko-jihlavská silnice, která z velké části kopírovala předchozí cestu, ale zpevňovala se štětováním. Budovala se jako státní silnice a o jednotlivé úseky se měli starat státní cestáři, které stát na určitá místa dosazoval. V naší oblasti měli úsek od Dušejova k Opatovu na starosti cestáři, kteří byli ubytováni na samotě u Miksů, kolem níž silnice vedla. Asi v r. 1870 tam přišel i cestář Matěj Matějka, který se později s početnou rodinou přestěhoval do Jankova č. 8 a přenesl tam přezdívkou „U Cestářů“. Potomci tohoto rodu se po r. 1945 odstěhovali do pohraničí.

Při této silnici se stavěly i zájezdní hospody (pro přepřahání a odpočinek koní), jednou z nich byla i „Váchovna“ v katastru Dušejova. Protože od Miksů k Váchovně v údolí byl prudký spád, který by koně těžko s nákladem ubrdili, byly tam postaveny serpentýny. K jejich zrušení a narovnání silnice pro potřebu rychlých automobilů došlo až v 70. letech 20. století (kolem r. 1970).

Úsek státní silnice s křižovatkou okresních silnic Opatov-Jankov, vlevo je vidět čekárna (pohled od Jankova k Opatovu s kostelem)

Okresní silnice Jankov - rozcestí Opatov

Dlouho to byla jen obyčejná uježděná cesta, ale po vzniku Československé republiky začali zdejší občané uvažovat o dobré zpevněné silnici. Ovšem taková stavba byla pro malou obec veliké sousto. V r. 1929 se obec rozhodla vytěžit a prodat asi 1 ha obecního lesa na získání finančních prostředků k započetí stavby silnice. Po jednání s okresem Humpolec byla r. 1930 stavba silnice vyhlášena jako nouzová a stavělo se za pomoci státní nouzové podpory. Byla to vládní forma pomoci, která měla zmírnit nezaměstnanost v době krize. Avšak pro nedostatek finančních prostředků práce brzy skončily a silnice zůstala nedokončena. Kronikář obce zapsal: „Snad v brzké době převezme dostavbu okres a obec se dočká pohodlnějšího spojení se silnicí státní.“

Trvalo to však až do r. 1937, kdy byla obnoveno jednání s okresem o dostavbě silnice. Obec se měla účastnit 20% příspěvkem, buď v peněžitém obnose, nebo v naturáliích, což představovalo dodat 1000 m³ štětového kamene v ceně 30 Kč za 1 m³. Jednalo se také o tom, aby toto množství bylo rozvrženo na občany podle výše odváděné pozemkové daně. Na veřejné schůzi občanů většina souhlasila, 4 byli proti, takže usnesení obecního výboru bylo platné. Nakonec však stavba silnice byla opět odložena okresním úřadem. Ale ne na dlouho, už v květnu 1939 se stavba rozběhla. Stavbu prováděl známý architekt Jaroslav Kytýr z Humpolce. Denně pracovalo na stavbě kolem 30 osob a podařilo se vyštětovat úsek silnice přes obec. Pak už se schylovalo k válce, nastala doba německá okupace a pokračování stavby bylo v nedohlednu.

Ves Jankov se rozkládá na svahu Ševcova kopce, a tak domy v horní části od návsi stály mnohem výš než domy na spodní straně. Na návsi byly postupně vyježděny 2 cesty při horní a spodní straně a při vjezdu a výjezdu z návsi se zase spojovaly v cestu jedinou. Pamětníci uváděli, že tyto cesty vedly téměř pod okny chalup, průčelím obrácených na náves.

Při stavbě silnice v r. 1939 se podařilo rozdílný terén mezi cestami na návsi vyrovnat, tj. spodní cesta byla zavezena a horní cesta prokopána a snížena. Ještě se podařilo novou cestu vyštětovat.

Další pokračování stavby silnice a její dokončení se uskutečnilo až po válce v r. 1946. Ještě za války, v r. 1941, si v Jankově otevřel žulový lom kameník Jaroslav Křížek z Boršova. Když se v r. 1945 Matějkovi č. 8 (Cestářovi) odstěhovali do pohraničí, najal si jejich chalupu a přistěhoval se sem s rodinou. Nabídl obci vysekat dlažební kostky pro vydláždění úseku nové silnice vedoucí přes ves. Zároveň vytěžil a zpracoval kámen na stavbu zídek kolem horní strany domů, aby prostor kolem silnice byl upravený. A tak se obec může dosud pyšnit krásnou vydlážděnou silnicí uprostřed návsi.

Dlážděná silnice středem vsi se zídkami při horní straně domů

Domy při spodní straně vsi s vydlážděnými vjezdy až k vratům

Ostatní úseky této okresní silnice zůstaly pouze vyštětovány, a to jak směrem ke státní silnici, tak směrem k lesu Kopaný. Ale i tyto práce si vyžádaly mnoho úprav, musely být na ní postaveny 2 mostky pro potůček a svod vody z kopců, upraveny vjezdy na pole a škarpy. Mnoho materiálu padlo i na navážku silnice hned v oblouku za vsí, kde byl zvlášť svažitý terén. Nakonec byly vsazeny patníky a po obou stranách silnice vysázeny stomy. Hned za vsí to byla řada jeřábů, které jsou koncem léta obsypány červenými jeřabinami. Dál potom silnici lemovaly stromy raných třešní, které lákaly k ochutnávání jak děti, tak i dospělé, spěchající na autobus, nebo jen tudy procházející či projíždějící. Dnes už se mnohé z nich polámaly, některé ztrouchnivěly a musely být pokáceny, jiné neunesly tíhu jinovatky a popadaly.

O tuto okresní silnici se staral vždy nějaký okresní cestář, aby byly okraje silnice a škarpy posečeny, vyčištěny a voda mohla odtékat. Po r. 1949, kdy Jankov připadl do okresu Pelhřimov, vykonávali tuto práci cestáři z Vyskytné, jedním z nich byl i Václav Kubík. V zimě po obou stranách stavěl plaňka (protisněhová zábrany), protože zimy tu bývaly tuhé a silnice zavátá. Dneska silnice protahují pluhy, ale ještě v 50. letech nastupovali muži ze vsi s lopatami na prohazování, aby silnice byla průchodná a průjezdná. V letech 1970-1971 byl úsek této silnice od Jankova ke státní silnici vyasfaltován.

Násep v oblouku silnice před vsí

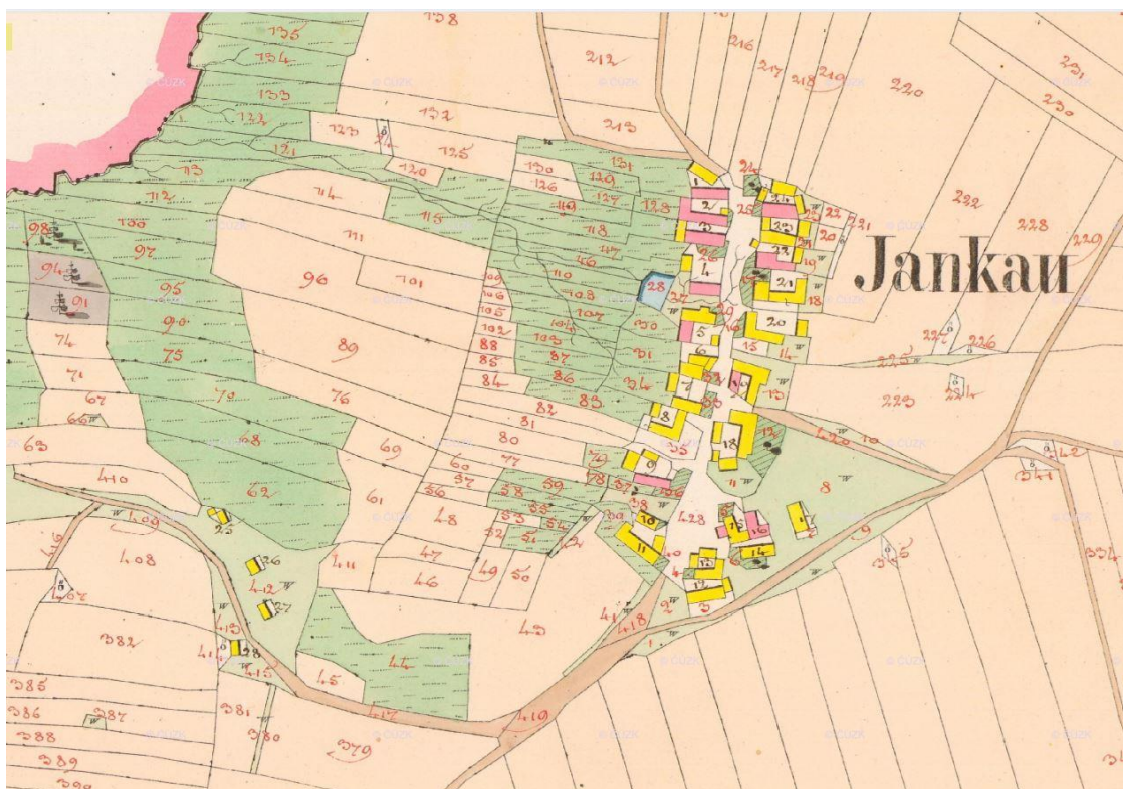

Zbytek třešňové aleje podél silnice

Zbytky jeřábů s červenými jeřabinami v oblouku silnice před vsí

Obecní cesty

Císařské otisky stabilního katastru Jankova z r. 1838, kde jsou hnědě vyznačeny cesty, a návěs je volná plocha

Když se podíváme na mapku stabilního katastru Jankova z r. 1838, vidíme domy uspořádané kolem návsi, ale žádná cesta návsi neprochází. Cesty vycházejí až z obou konců vsi. Ze středu vsi odbočovala jediná cesta kolem č. 14, která nahoře navazovala na cestu obcházející Jankov zezadu.

Na začátku vsi vidíme cestu ke státní silnici a pod ní souběžnou cestu do polí (a k pozdější samotě U Štědrů). Když projdeme návsi na konec vsi, můžeme pokračovat k lesu Kopaný a do Chaloupek. Hned za vsí tato cesta obchází Jankov a pokračuje dál po druhé straně Ševcova kopce do Opatova. Kdysi to bývala hodně užívaná cesta. Z ní od křížku (ten byl postaven až r. 1885) odbočuje jedna cesta dolů k loukám a k lesu v „Jankovsku“ a další cesta do polí k Milíčovsku, kterou se dalo dojít i k samotě Na Oklice.

Asi po 50 m za vsí odbočuje z hlavní cesty cesta dolů, dříve se říkalo „K Pazdernám“, nyní k samotě U Šimpachů a dál k polím hospodářů, do lesa a na louku Matějnovnu.

Mapka také ukazuje úzké dlouhé dílce políček v každém lánu a ke každému dílci si hospodáři museli upravit od hlavní cesty nájezd. Dílce polí byly odděleny mezemi, na nichž rostly jahody, místy byly vysazeny třešně ptáčnice, jinde rostly šípkové keře, místy i křoví, kde hnízdily koroptve, občas si tam udělal pelíšek zajíc, na kytkách poletovali motýli. Pole „Na Kopci“ byla oddělena mezemi s lískovými keři, kam se koncem léta vypravovaly děti s batůžky na oříšky, které pak společně na návsi někde na kameni roztloukávaly, nebo je rozložily doma na půdě, aby z nich maminky mohly upéct posvícenské oříšky nebo je přidat do vánočního cukroví. Někdy se děti jen tak rozběhly po mezích do krajiny, hospodáři po nich chodili obhlížet úrodu, pocestní si tudy krátili cestu. Rozoráním cest a mezí krajina o tento život přišla. Zůstaly jen velké širé holé lány.

Cesta od křížku dolů do Jankovska, pohled na ni z obou stran

Cesta mezi č. 13 a č. 14 ke křížku se v současné době téměř nepoužívá, nade vsí před křížkem se napojovala na cestu obcházející ves zezadu, u křížku se cesty opět dělily

Pohled na cestu od Jankovského potoka ke vsi a silnice od Jankova ke státní silnici, lemovaná z obou stran třešňovou alejí (foto 2006)